

Sygn. akt II UK 196/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z wniosku Z.K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 maja 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].
z dnia 1 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 16 września 2016 r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 r., poz. 887) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r., Nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił Z.K. prawa do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, ponieważ nie udowodnił on 15 - letniego okresu pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu od tej decyzji Z.K. wniósł o uznanie okresu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Drogowym w S. od 7 grudnia 1982 r. do 14 kwietnia 1989 r. i od 2 maja 1989 r. do 31 grudnia 1998 r. jako pracy w szczególnych warunkach oraz o przyznanie mu prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z dnia 26 czerwca 2017 r., sygn. akt V U [...], odwołanie oddalił.

Sąd Apelacyjny w [...]. wyrokiem z dnia 1 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa [...], oddalił apelację wnioskodawcy Z.K. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 czerwca 2017 r.

Wnioskodawca Z.K. zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w całości, opierając ją na podstawach:

1. naruszenia prawa materialnego, tj.:

a) art. 114 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, iż przedłożone przez wnioskodawcę oświadczenie W.M. z dnia 30 lipca 2016 r., które nie było składane i rozpatrywane we wcześniejszym postępowaniu o emeryturę, toczącym się przez Sądem Okręgowym w B. o sygn. akt. VU [...], wskazujące na rodzaje prac, które wykonywał wnioskodawca w czasie zatrudnienia w S. Przedsiębiorstwie Drogowym w spornym okresie, czasookres i wymiar czasu pracy, a także na niekompetencję pracownika działu kadr sporządzającego świadectwa pracy wnioskodawcy, która to okoliczność również nie była rozważana w poprzednim postępowaniu, nie stanowi nowego dowodu, który mógłby mieć wpływ na prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy zgodnie z prawidłową wykładnią art. 114 ust 1 pkt 1 ww. ustawy nowymi dowodami są dowody podważające wiarygodność uprzednio zgromadzonego materiału dowodowego i uzupełniające okoliczności faktyczne o nowe nieprzedstawione - nierozważone poprzednio lub zmieniające poprzednie ustalenia poprzez ponowną ocenę dowodów,

b) pkt 24 wykazu A działu XIV załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przez jego niewłaściwe zastosowanie i zaniechanie ustalenia, które prace wykonywane na oddziale, w którym pracował wnioskodawca w spornym okresie były wykonywane jako podstawowe;

2. naruszenia prawa procesowego, mającego istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

a) art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i przyjęcie, iż praca wykonywana przez Z.K. nie była pracą w szczególnych warunkach, zaś oświadczenie W.M. z dnia 30 lipca 2016r., przedłożone przez wnioskodawcę w przedmiotowej sprawie, nie zawiera istotnych dla sprawy informacji, które pozwoliłyby na odmienną ocenę okresu zatrudnienia wnioskodawcy w S. Przedsiębiorstwie Drogowym, podczas gdy ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, tj.:

- oświadczenia W.M. - byłego Prezesa S. Przedsiębiorstwa Drogowego z dnia 30.07.2016 r., wskazującego na rodzaje prac wykonywanych przez wnioskodawcę w czasie zatrudnienia w S. Przedsiębiorstwie Drogowym w spornym okresie, czasookres i wymiar czasu pracy, a także na niekompetencje pracownika działu kadr sporządzającego świadectwa pracy wnioskodawcy,

- zeznań świadka L.B., z których wynika, iż nie posiadał on odpowiedniej wiedzy, wykształcenia i przygotowania zawodowego do oceny charakteru pracy pracowników przedsiębiorstwa, o czym świadczy fakt, iż z wykształcenia jest technikiem - rolnikiem, nie zaś specjalistą z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, zanim zajął samodzielne stanowisko ds. zatrudnienia pracował jako robotnik magazynowy i magazynier, nie zaś pracownik umysłowy, swoje decyzje musiał konsultować z innymi osobami, jak też brak jest jakichkolwiek ustaleń co do merytorycznego przygotowania tego świadka do pracy na stanowisku ds. zatrudnienia,

- całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w poprzedniej sprawie wnioskodawcy o emeryturę, znajdującego się w aktach Sądu Okręgowego w B. V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych o sygn. akt VU [...], w tym zeznań świadków, którzy wskazywali na wykonywanie przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych,

- stanowiska organu rentowego przedstawionego w trakcie rozprawy w dniu 18 stycznia 2017 r., w którym to pełnomocnik organu wyraźnie przyznał, iż wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych w spornym okresie, wynika, iż kompetencje pracowników kadry administracyjnej S. Przedsiębiorstwa Drogowego, zajmującej się m. in. sporządzaniem świadectw pracy, budziły poważne wątpliwości, pracownicy ci nie mieli odpowiedniej wiedzy i przeszkolenia do prawidłowego

sporządzania m. in. świadectw pracy, co w połączeniu z zeznaniami świadków w poprzedniej sprawie o sygn. akt. VU [...], którzy wskazywali na wykonywanie przez wnioskodawcę pracy w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wskazuje na to, iż wnioskodawca spełnił wymogi do przyznania mu renty z tytułu pracy w warunkach szczególnych,

b) art. 468 § 1 k.p.c. przez jego niezastosowanie i niepodjęcie czynności wyjaśniających, a tym samym niedopuszczenie z urzędu dowodów, które pozwoliłyby na wszechstronne wyjaśnienie sprawy, np. z przesłuchania w charakterze świadka W.M. na okoliczność ustalenia szczegółów dotyczących nieprawidłowości w sporządzeniu przez pracowników kadrowych dokumentacji pracowniczej, w tym świadectw pracy, a ponadto na okoliczność wiedzy tego świadka i jej źródła odnośnie rodzaju wykonywanych przez wnioskodawcę prac, czasookresu ich wykonywania, jak też wymiaru czasu pracy w spornym okresie w Przedsiębiorstwie Drogowym w S., jak też niezażądanie z odpowiednich archiwów ewentualnie innych instytucji danych dotyczących pracowników, których nadzorował wnioskodawca na okoliczność ustalenia, którzy z nich otrzymali świadectwa pracy, jak też emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych, co pozwoliłoby na precyzyjne ustalenie, jakie były podstawowe rodzaje prac wykonywanych na oddziale, w którym pracował wnioskodawca, także ustalenie, czy faktycznie istniały nieprawidłowości w sporządzaniu świadectw pracy w S. Przedsiębiorstwie Drogowym i czy słusznie nie wydano wnioskodawcy świadectwa pracy w warunkach szczególnych.

W związku z podniesionymi zarzutami, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 1 lutego 2018 r. oraz wyroku Sądu Okręgowego w B. V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 czerwca 2017 r., w sprawie o sygn. VU [...] w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w B. i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. Ponadto wniósł o zasądzenie na rzecz wnioskodawcy kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych za sporządzenie i wniesienie skargi kasacyjnej oraz udział w ewentualnej rozprawie przed Sądem Najwyższym, a także o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, nierozważane dotychczas w orzecznictwie sądowym, a mianowicie:

a) czy Sąd rozpoznający sprawę na podstawie art. 114 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych powinien oceniać wiarygodność nowo przedłożonego przez wnioskodawcę dowodu, czy też wyłącznie ustalić, czy taki dowód był przedmiotem rozważań w poprzednio prowadzonym postępowaniu, czy też nie, w przypadku zaś poczynienia ustaleń negatywnych uchylić wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania organowi rentowemu, aby ten rozpoznał dowód pod względem jego wiarygodności i zasadności?;

b) czy Sąd ustalając czy wnioskodawca pracował w warunkach szczególnych przy dozorze inżynieryjno - technicznym, o którym mowa w poz. 24 działu XIV wykazu A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, powinien z urzędu poczynić ustalenia odnośnie podstawowego profilu działalności przedsiębiorstwa oraz oddziału lub wydziału, w którym pracuje nadzorujący, a tym samym rodzaju prac, które jako podstawowe były wykonywane w danym oddziale?

Jak podał skarżący, wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadniony również tym, że jest ona oczywiście uzasadniona z powodu rażącego naruszenia przez Sądy obu instancji prawa materialnego oraz procesowego, opisanego w zarzutach skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jednym z koniecznych elementów skargi kasacyjnej jest, jak wynika z art. 398⁴ § 2 k.p.c., wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania i jego uzasadnienie. Konstrukcyjne wymaganie skargi kasacyjnej przedstawienia uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest spełnione jedynie wtedy, gdy skarżący w wyodrębnionym - odrębnym od uzasadnienia podstaw kasacyjnych - wywodzie prawnym wykaże, że w sprawie występuje jedna z przesłanek przedsądu

przewidzianych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powinien wskazać na przynajmniej jedną z przesłanek przedsądu z art. 398⁹ § 1 k.p.c. i wykazać, że występuje ona w danej sprawie (postanowienie z Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2017 r., II UK 712/16, niepublikowane).

W przypadku powołania się na oczywistą zasadność skargi należy wykazać, iż zaskarżony wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad prawa, widocznym *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy przedmiotowej sprawy i dłuższych badań lub dociekań (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2017 r., V CSK 535/16, LEX nr 2304253).

Powołanie się zaś na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić wyczerpującą argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienie to powinno być nadto „istotne” z uwagi na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, LEX nr 2312016).

Skarżący nie uczynił zadość ciążącym na nim wymaganiom, albowiem nie przedstawił jakiegokolwiek uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Tym samym wniosek ten nie zawiera argumentów, które mogłyby przekonać Sąd Najwyższy o konieczności merytorycznego rozpoznania skargi. Nie jest natomiast rzeczą Sądu Najwyższego doszukiwanie się wskazanej argumentacji w pozostałej części uzasadnienia skargi kasacyjnej (tak też Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 grudnia 2007 r., III CSK 319/07, LEX nr 623803).

Odnosząc się natomiast *stricte* do przedstawionych przez skarżącego w formie pytań zagadnień prawnych wskazać trzeba, że jak orzekł Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 24 września 2014 r., III SK 91/13 (LEX nr 1511143), nie spełnia określonego w art. 398⁹ § 1 k.p.c. wymagania ograniczenie się do samego

postawienia pytania, bez odniesienia się do problemów interpretacyjnych przepisów. Takiego odniesienia – jak już wyżej zasygnalizowano – we wniosku o przyjęcie przedmiotowej skargi kasacyjnej do rozpoznania zabrakło.

Dodatkowo należy zauważyć, że sformułowania użyte przez skarżącego sugerują kwestionowanie przez niego ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd. Tymczasem Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania prawidłowości zarówno ustaleń faktycznych, jak i oceny dowodów, dokonanych przez Sąd drugiej instancji. Sąd Najwyższy jako „sąd prawa”, rozpoznając nadzwyczajny środek odwoławczy w postaci skargi kasacyjnej, jest związany ustalonym stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Ustrojową funkcją Sądu Najwyższego jest sprawowanie nadzoru judykacyjnego, w tym zapewnianie jednolitości orzecnictwa sądów powszechnych. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 czerwca 2006 r., IV CSK 100/06, LEX nr 1101306; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 211/06, LEX nr 1102310).

Mając na względzie powyższe, orzeczono jak w sentencji.